

भीमेश्वर नगरपालिका

चरिकोट, दोलखा,

बागमती प्रदेश, नेपाल।

आर्थिक वर्ष २०८०/०८१ को बजेट वक्तव्य

सभाध्यक्ष महोदय,
नगरसभा सदस्यज्यूहरू,

१. यस गरिमामय नगरसभामा उपप्रमुखको भूमिकाबाट भीमेश्वर नगरपालिकाको आर्थिक वर्ष २०८०/०८१ को बजेट प्रस्तुत गर्न पाउँदा अत्यन्त गौरवान्वित भएको छु। यो गौरवपूर्ण अवसर प्रदान गर्नु भएकोमा सम्पूर्ण नगरवासी महानुभावहरूप्रति हार्दिक आभार प्रकट गर्दछु।
२. देशलाई सङ्घीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्रको युगसम्म ल्याउने क्रममा जीवन उत्सर्ग गर्नुहुने सम्पूर्ण ज्ञात तथा अज्ञात सहिदहरूप्रति भावपूर्ण श्रद्धाञ्जली अर्पण गर्दछु।
३. नेपालको संविधानको धारा २३०, अन्तर सरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन, २०७४ को दफा २१ र स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७१ बमोजिम नगरपालिकाको राजस्व र व्ययको अनुमान नगर कार्यपालिकाबाट स्वीकृत गराई नगरसभामा पेस गर्नुपर्ने कानुनी व्यवस्थाबमोजिम भीमेश्वर नगरपालिकाको आर्थिक वर्ष २०८०/०८१ को बजेट यस गरिमामय नगरसभामा पेस गरेको छु।
४. नेपाल सरकारको 'समृद्ध नेपाल; सुखी नेपाली', बागमती प्रदेश सरकारको 'स्वस्थ सुसंस्कृत र सुखी जनता; समाजवाद उन्मुख समृद्ध प्रदेश' र भीमेश्वर नगरपालिकाको 'जैविक कृषि, पर्यटन र दीगो पूर्वाधार; शिक्षा, स्वास्थ्य, संस्कृतिले समृद्ध भीमेश्वर' भन्ने दीर्घकालीन सोच हाँसिल गर्नका लागि आर्थिक वर्ष २०८०/०८१ को बजेट परिर्लक्षित गरिएको छ। बजेट तर्जुमा गर्दा नेपालको संविधानमा निर्दिष्ट राज्यका निर्देशक सिद्धान्त, नीति तथा दायित्व, दिगो विकास लक्ष्य, नेपाल सरकारको पन्ध्रौँ आवधिक योजना, बागमती प्रदेशको पहिलो आवधिक योजना, नेपाल सरकार र बागमती प्रदेश सरकारको आर्थिक वर्ष २०८०/०८१ को वार्षिक नीति, कार्यक्रम तथा बजेट, भीमेश्वर नगरपालिकाको नगर बृहत् योजना-२०७७ र आर्थिक वर्ष २०८०/०८१ का लागि भीमेश्वर नगरपालिकाको नगरसभाबाट पारित नीति तथा कार्यक्रमलाई मूल आधार मानिएको छ। यो बजेट कार्यान्वयनबाट समृद्ध भीमेश्वर बनाउन सहयोग मिल्ने अपेक्षा लिइएको छ।
५. यस बजेटको कार्यान्वयनबाट नगरपालिकामा मानवीय समृद्धि र समुन्नतिमा वृद्धि हुने अपेक्षा गरेको छु। जनप्रतिनिधिहरूको समन्वय, नगरवासीको सहयोग, विभिन्न सरकारी तथा गैरसरकारी निकायको साभेदारी एवम् नागरिक समाजको सद्भावबाट नगरपालिकाको विकास निर्माण कार्यमा गतिशीलता प्रदान हुने आशा गरेको छु।
६. स्थानीय सरकार सञ्चालनको क्रममा हालसम्म प्राप्त गरेको अनुभव र नगरवासीका तर्फबाट विभिन्न चरण र स्वरूपमा प्राप्त सुझावका आधारमा भीमेश्वर नगरपालिकाको आर्थिक वर्ष २०८०/०८१ को बजेट

तयार गरिएको छ । आर्थिक वर्ष २०८०/०८१ को बजेटलाई मूलतः पारित नीति तथा कार्यक्रमले निर्दिष्ट गरेका मार्गदर्शन, बजेटको सिद्धान्त र प्राथमिकताका आधारमा रही भीमेश्वर नगरपालिकाको समृद्धि र दीगो विकासका लक्ष्य प्राप्त हुने क्षेत्रमा लगानी प्रवाह गरिएको छ ।

**सभाध्यक्ष महोदय,
नगरसभा सदस्यज्यूहरू,**

७. अब म गत आर्थिक वर्ष २०७८/०७९ र आर्थिक वर्ष २०७९/०८० को संक्षिप्त वित्तीय विवरण प्रस्तुत गर्न अनुमति चाहन्छु ।
८. आर्थिक वर्ष २०७८/०७९ मा भीमेश्वर सञ्चित कोषबाट खर्च हुने गरी कुल ९४ करोड ८८ लाख ७० हजार १ सय ७८ रुपैयाँ बजेट विनियोजन भएकोमा ८३ करोड ६२ लाख ६४ हजार ५ सय ८२ रुपैयाँ १२ पैसा अर्थात कुल विनियोजित बजेटको ८८.१३ प्रतिशत खर्च भएको थियो ।
९. सोही आर्थिक वर्षमा चालुतर्फ ४५ करोड ८४ लाख १७ हजार ५ सय रुपैयाँ विनियोजित भएकोमा ४१ करोड ९५ लाख ८८ हजार ८ सय १६ रुपैयाँ अर्थात ९१.५३ प्रतिशत खर्च भएको थियो । त्यसै गरी पुँजीगततर्फ ४८ करोड ८९ लाख ५२ हजार ६ सय ७८ रुपैयाँ विनियोजित भएकोमा ४१ करोड ५७ लाख ३० हजार ६ सय ३८ रुपैयाँ १२ पैसा अर्थात ८५.०२ प्रतिशत खर्च भएको थियो । साथै वित्तीय व्यवस्थापनतर्फ १५ लाख रुपैयाँ विनियोजन गरिएकोमा ९ लाख ४५ हजार १ सय २८ रुपैयाँ अर्थात ६३.०१ प्रतिशत खर्च भएको थियो ।
१०. चालु आर्थिक वर्ष २०७९/०८० मा भीमेश्वर सञ्चित कोषबाट खर्च हुने गरी संशोधनसहित कुल रकम ९८ करोड ४८ लाख ४६ हजार १ सय ३२ रुपैयाँ विनियोजन भएकोमा हालसम्म ७२ करोड ३८ लाख ७७ हजार २ सय ६३ रुपैयाँ ९३ पैसा अर्थात कुल विनियोजित बजेटको ७३.५० प्रतिशत खर्च भएको छ ।
११. यसै आर्थिक वर्षमा चालुतर्फ ४७ करोड ८० लाख ४२ हजार रुपैयाँ विनियोजित भएकोमा ३८ करोड ५९ लाख ६४ हजार ८ सय २० रुपैयाँ ६८ पैसा अर्थात ८०.७३ प्रतिशत खर्च भएको छ भने पुँजीगततर्फ ५० करोड ४० लाख ७० हजार ९ सय ३५ रुपैयाँ विनियोजित भएकोमा ३३ करोड ७९ लाख १२ हजार ४ सय ४३ रुपैयाँ २५ पैसा अर्थात ६७.०४ प्रतिशत खर्च भएको छ । त्यसैगरी वित्तीय व्यवस्थापनतर्फ २७ लाख ३३ हजार १ सय ९७ रुपैयाँ विनियोजन गरिएकोमा हालसम्म खर्च भएको छैन । बाँकी बजेटअन्तर्गतको कार्यक्रम/आयोजनाहरू सम्पन्न र भुक्तानी हुने क्रममा रहेका छन् ।
१२. गत आर्थिक वर्ष २०७८/०७९ मा सङ्घीय सरकारको समानीकरण, सशर्त र समपूरक अनुदानहरूतर्फ ५९ करोड ७ लाख ६३ हजार ९ सय ४० रुपैयाँ प्राप्त हुने अनुमान गरिएकोमा ५५ करोड २५ लाख ३२ हजार ८ सय ७ रुपैयाँ १२ पैसा अर्थात ९३.५३ प्रतिशत प्राप्त एवम् निकासी कायम भएको थियो । बागमती प्रदेश सरकारको समानीकरण, सशर्त र समपूरक अनुदानतर्फ १० करोड ४३ लाख २७ हजार रुपैयाँ प्राप्त हुने अनुमान गरिएकोमा ९ करोड ४० लाख १८ हजार १ सय ७१ रुपैयाँ अर्थात ९०.१२ प्रतिशत अनुदान प्राप्त एवम् निकासी कायम भएको थियो । त्यसैगरी सङ्घीय र प्रदेश राजस्व बाँडफाँटतर्फ १३ करोड ८५ लाख २६ हजार ५ सय १८ रुपैयाँ प्राप्त हुने अनुमान गरिएकोमा १४ करोड ९९ लाख ८ हजार ३ सय ५३ रुपैयाँ ५ पैसा अर्थात १०८.२२ प्रतिशत प्राप्त भएको थियो ।

१३. चालु आर्थिक वर्ष २०७९/०८० मा सङ्घीय सरकारको समानीकरण र ससर्त अनुदानहरूतर्फ ६१ करोड ९९ लाख ३२ हजार ३ सय १४ रुपैयाँ प्राप्त हुने अनुमान गरिएकोमा हालसम्ममा ५९ करोड ५१ लाख ६८ हजार ३ सय १४ रुपैयाँ अर्थात ९६.०१ प्रतिशत प्राप्त भएको छ भने बागमती प्रदेश सरकारको समानीकरण, ससर्त र समपूरक अनुदानहरूतर्फ ७ करोड ६१ लाख ७० हजार रुपैयाँ प्राप्त हुने अनुमान गरिएकोमा हालसम्ममा ७ करोड ५४ लाख ३० हजार ३ सय ९१ रुपैयाँ अर्थात ९९.०३ प्रतिशत अनुदान प्राप्त भएको छ । त्यसैगरी सङ्घीय र प्रदेश राजस्व बाँडफाँटतर्फ १५ करोड ९० लाख ६० हजार रुपैयाँ प्राप्त हुने अनुमान गरिएकोमा १० करोड ९० लाख ७० हजार २ सय २४ रुपैयाँ ९५ पैसा अर्थात ६८.५६ प्रतिशत प्राप्त भएको छ ।
१४. नगरपालिकामा गत आर्थिक वर्ष २०७८/०७९ मा २ करोड ७५ लाख रुपैयाँ आन्तरिक आय सङ्कलनको अनुमान गरिएकोमा रु. २ करोड १० लाख ४८ हजार ४ सय १८ रुपैयाँ ५५ पैसा अर्थात वार्षिक अनुमानको तुलनामा ७६.५४ प्रतिशत आन्तरिक आय सङ्कलन भएको थियो भने नगर विकास कोषबाट १ करोड ८५ लाख ७७ हजार २ सय ८७ रुपैयाँ ऋण र जनसहभागिताबापत ६४ लाख ५२ हजार ७ सय २० रुपैयाँ समेत प्राप्त भएको थियो । चालु आर्थिक वर्ष २०७९/०८० का लागि ३ करोड ३ लाख ६० हजार रुपैयाँ आन्तरिक आय सङ्कलनको अनुमान गरिएकोमा २०८० को जेठ मसान्तसम्म १ करोड ९४ लाख ३६ हजार ५ सय २९ रुपैयाँ ५६ पैसा अर्थात अनुमानित आयको ६४.०२ प्रतिशत आन्तरिक आय सङ्कलन भएको छ भने नगर विकास कोषबाट १ करोड ७१ लाख ६६ हजार ५ सय ३१ रुपैयाँ ऋण प्राप्त भएको छ ।
१५. नेपालको संविधानबमोजिम नगरपालिकाले लगाउने कर, दस्तुर तथा शुल्कलगायतका राजस्वको दरलाई वैज्ञानिक बनाई त्यसको आधार र दायराहरूलाई विस्तार गर्न स्थानीय सरकारको वित्तीय अधिकार क्षेत्रभित्रका कर, सेवाशुल्क, दस्तुर र बिक्रीको आधार र दायरा फराकिलो गर्दै प्रगतिशील राजस्व प्रणाली अवलम्बन गरिएको छ । करदाताहरूको कर तिर्ने क्षमतालाई ध्यानमा राख्दै करको दरहरू निर्धारण गरिएको थियो । करका दरमा सामान्य वृद्धि गरी नगरपालिकाको राजस्व सङ्कलनलाई प्रविधिमैत्री बनाउन प्रस्ताव गरिएको थियो ।

**सभाध्यक्ष महोदय,
नगरसभा सदस्यज्यूहरू,**

१६. अब म आर्थिक वर्ष २०८०/०८१ को बजेट तर्जुमा गर्दा अपनाइएको प्रक्रिया र बजेटका उद्देश्य एवम् प्राथमिकतालाई संक्षिप्त रूपमा प्रस्तुत गर्न अनुमति चाहन्छु । आर्थिक वर्ष २०८०/०८१ का लागि भीमेश्वर नगरपालिकाले पूर्व योजना तर्जुमा गोष्ठी सम्पन्न गरी मार्गदर्शन तयार पारिएको थियो । नगरपालिकाबाट वडागत र विषयगत रूपमा बजेटका सीमा र सिलिड निर्धारण गरी स्थानीय तहको योजना तर्जुमा चरण र प्रक्रिया कार्यतालिका अनुसार सञ्चालन भएका थिए । आर्थिक वर्ष २०८०/०८१ का लागि सहभागितामूलक पद्धतिबाट योजना तर्जुमा गरिएको छ । प्रचलित कानुनी व्यवस्थाअनुसार योजना तर्जुमाका हालसम्मका ५ चरण र २१ कार्यहरू पूरा भएका छन् । आर्थिक वर्ष २०८०/०८१ को बजेटका उद्देश्यहरू निम्नानुसार रहेका छन् ।

(क) नगरको दीर्घकालीन लक्ष्य र अपेक्षित उपलब्धि हासिल गर्न आर्थिक सामाजिक रूपान्तरणकारी

कार्यक्रम तर्जुमा र कार्यान्वयन गर्ने,

- (ख) नगरमा आयआर्जन वृद्धि, रोजगारी सिर्जना र गरिबी निवारणका लागि सहयोग पुऱ्याउने कार्यक्रमहरू छनौटमा प्राथमिकता दिने,
- (ग) उपलब्ध स्रोत साधन, अवसर र दक्षताको उच्चतम् उपयोग र न्यायिक वितरण गर्ने,
- (घ) नगरको संस्थागत सुदृढीकरण गरी सुशासन प्रवर्द्धन गर्ने,
- (ङ) आर्थिक, भौतिक तथा सामाजिक संरचनामा गुणात्मक सुधार गर्दै नगरको समृद्धि हासिल गर्न सहयोग पुऱ्याउने,
- (च) उत्पादन र उत्पादकत्वमा अभिवृद्धि गरी आर्थिक सामाजिक उत्थानशील अर्थतन्त्र विकास गर्ने,
- (छ) लैङ्गिक समानता र सामाजिक समावेशीकरणलाई प्राथमिकता दिने, न्यायमा पहुँच विस्तार गर्ने ।

१७. बजेटको उद्देश्य हासिल गर्न आर्थिक वर्ष २०८०/०८१ को बजेटका प्राथमिकता निम्नानुसार प्रस्तुत गरेको छु ।

- (क) कृषिक्षेत्रमा आधुनिकीकरण र व्यावसायिक पशुपालनमा जोड दिने,
- (ख) गुणस्तरीय र सहज पहुँचयोग्य स्वास्थ्य सेवा वितरणलाई सुनिश्चित गर्ने,
- (ग) शैक्षिक गुणस्तर सुधार, सिकाई उत्प्रेरणा जगाउने र बालमैत्री नगरलाई निरन्तरता दिने,
- (घ) धार्मिक, सांस्कृतिक, ऐतिहासिक, साहसिक र मनोरञ्जनात्मक पर्यटकीय गन्तव्यको रूपमा विकास गर्ने,
- (ङ) उद्यमशीलताको विकास र ठूला उद्योगका लागि लगानीमैत्री वातावरण बनाउँदै उत्पादनमूलक रोजगारी सिर्जना गर्ने,
- (च) गुणस्तरीय भौतिक पूर्वाधार निर्माण गर्ने,
- (छ) लैङ्गिक समानता र सामाजिक समावेशीकरणका कार्यक्रमहरूलाई मूल प्रवाहीकरण गर्ने,
- (ज) वातावरणीय संरक्षण, जलवायु परिवर्तन र विपद् जोखिम न्यूनीकरण गर्ने,
- (झ) संस्थागत सुदृढीकरण र सेवाप्रवाहमा सुधार गर्ने ।

सभाध्यक्ष महोदय,

१८. अब म आर्थिक वर्ष २०८०/०८१ मा नगरभित्र सञ्चालन हुने सेवा र कार्यहरूका लागि बजेटको प्रस्ताव गर्न अनुमति चाहन्छु ।

१९. आर्थिक वर्ष २०८०/०८१ मा नगरपालिकाको सार्वजनिक सेवा र विकास निर्माण कार्यहरूका लागि ८१ करोड १२ लाख ९० हजार रुपैयाँ बजेट विनियोजनका लागि प्रस्ताव गर्दछु ।

२०. आर्थिक वर्ष २०८०/०८१ मा प्रस्तावित बजेटमध्ये विकासका विषयगत क्षेत्रको रूपमा हेर्दा ४ करोड ६८ लाख रुपैयाँ (५.७८ प्रतिशत) आर्थिक विकासमा, ४९ करोड ४३ हजार रुपैयाँ (४८.०८ प्रतिशत)

सामाजिक विकासमा, २५ करोड २७ लाख ५४ हजार रुपैयाँ (३१.१५ प्रतिशत) भौतिक पूर्वाधार विकासमा, १ करोड ७७ लाख ५० हजार रुपैयाँ (२.१८ प्रतिशत) सुशासन तथा अन्तर सम्बन्धित क्षेत्रमा र १० करोड ३९ लाख ४३ हजार रुपैयाँ (१२.८१ प्रतिशत) कार्यालय सञ्चालन तथा प्रशासनिक क्षेत्रमा विनियोजनको प्रस्ताव गरिएको छ ।

२१. अब म उल्लिखित विकासका विषयगत क्षेत्रअन्तर्गतका उपक्षेत्रहरूको प्रस्तावित प्रमुख कार्यक्रम तथा आयोजनाहरू र सोका लागि विनियोजित प्रस्तावित बजेट प्रस्तुत गर्ने अनुमति चाहन्छु ।
२२. **कृषि** : 'व्यावसायिक कृषि, आधुनिक प्रविधि; कृषिमा लगानी नगरको समृद्धि' भन्ने सोचका साथ कृषिमा आधुनिकीकरण र व्यावसायीकरण गर्न कृषि औजार तथा उपकरणमा साभेदारी, उन्नत जातका घाँसका बिउबिजन र बिरुवाहरू वितरण, कृषि पकेट क्षेत्र विकास, माटो परीक्षण, फूलमाला व्यवसाय प्रवर्द्धन, कृषि उपजको बजारीकरण, हाट बजारको व्यवस्थापन, प्राङ्गारिक कृषि उत्पादनलाई प्रोत्साहन, व्यवस्थित भण्डारण, कृषि बिमा जस्ता कार्यक्रमहरू सञ्चालनका लागि बजेट विनियोजन गरेको छु । 'बाँझो जग्गा फुटाऔँ, खेती लगाऔँ' भन्ने अभियानका साथ नगर क्षेत्रभित्रका बाँझो जग्गामा उत्पादन सम्भाव्यता अध्ययन गरी उपयुक्त खेतीको लागि प्रोत्साहन, कृषि उपजहरूको समर्थन मूल्य निर्धारण, निजी, सामुदायिक र सहकारीसँगको समन्वय एवम् सहकार्यमा कृषि उपजहरूको खरिद गर्ने, युवाहरूले ३० वर्ष अवधिको लागि कृषि फर्म सञ्चालन गरेमा फर्म सञ्चालनका लागि लागेको लागतमा साभेदारी गर्ने, वन्यजन्तुबाट बालीबिरुवामा हुने क्षतिलाई न्यूनीकरण गर्ने जस्ता कार्यहरूका लागि समेत आवश्यक व्यवस्था गरिएको छ । माथिका कार्यक्रम कार्यान्वयनका लागि कृषि क्षेत्रतर्फ २ करोड ५ लाख रुपैयाँ (२.५३ प्रतिशत) बजेट विनियोजन गरेको छु ।
२३. **पशुविकास** : पशुजन्य उत्पादनमा नगरलाई आत्मनिर्भर बनाउनुको साथै आय आर्जनको स्रोतको रूपमा विकास गर्ने नीति पूरा गर्न उन्नत जातका पशुपालनलाई प्रोत्साहन, पशुपोषण, पशु स्वास्थ्यमा सुधार, पशुबिमा, पशुमा लाग्ने महामारी रोगहरूको नियन्त्रण, दूध तथा मासुजन्य उत्पादनमा वृद्धि, कृषि सहकारीहरूसँगको साभेदारीमा दूध सङ्कलन केन्द्र स्थापना जस्ता कार्यक्रम सञ्चालनका लागि बजेट विनियोजन गरेको छु । पशुपालन क्षेत्रतर्फ ९२ लाख रुपैयाँ (१.१३ प्रतिशत) बजेट विनियोजन गरेको छु ।
२४. **सिंचाई** : 'सबै जग्गामा सिंचाई पुऱ्याऔँ; बाँझो जमिनलाई उर्वर बनाऔँ' भन्ने मान्यताकासाथ कृषियोग्य जमिनमा दिगो एवम् भरपर्दो सिंचाई सुविधा पुऱ्याई सिञ्चित क्षेत्र विस्तार गर्न नगरका सबै वडाहरूमा कुलो सिंचाई, थोपा सिंचाई र पोखरी सिंचाईका कार्यक्रमहरू सञ्चालनका लागि बजेट विनियोजन गरेको छु । सिंचाई क्षेत्रतर्फ १७ लाख ५० हजार (०.२१ प्रतिशत) बजेट विनियोजन गरेको छु । वडा नं. २, ५ र ७ मा लिफ्ट सिंचाई परियोजना सञ्चालनका लागि सङ्घीय सरकार र बागमती प्रदेश सरकारसँग साभेदारीका लागि आवश्यक समन्वयको व्यवस्था मिलाइएको छ ।
२५. **पर्यटन** : 'पर्यटक हाम्रा पाहुना : नगर समृद्धिको गहना' भन्ने मूल मर्मलाई आत्मसात गर्दै धार्मिक, सांस्कृतिक, ऐतिहासिक र साहसिक पर्यटकीय गन्तव्यको रूपमा यस नगरपालिकालाई विकास गर्न पर्यटन पूर्वाधार निर्माण तथा विकास, पर्यटकीय गन्तव्यहरूको प्रचार प्रसार तथा आतिथ्यता सम्बन्धी तालिम सञ्चालन, हाइअल्टिच्युट माउन्टेन बाइक साइक्लिङ प्रतियोगिता, रक क्लाइम्बिङ, न्याफिटङ, स्काईवाक, क्यानोनिङ र बनिजजम्प जस्ता साहसिक खेलहरूको सम्भाव्यता अध्ययन एवम् सञ्चालन, सोलार सडकबत्ती तथा सिसिटिभी क्यामरा जडान जस्ता कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिने छ । वडा नं. ९ स्थित डाङ्गुडे डाँडामा

निर्माणाधीन अन्तर्राष्ट्रिय चलचित्र नगरी (फिल्म सिटी) निर्माण, आन्तरिक र बाह्य पर्यटक प्रवर्द्धनका लागि अन्तरपालिका र अन्तरवडा भोलुङ्गेपुल निर्माण कार्यका लागि सङ्घीय सरकार, बागमती प्रदेश सरकार र अन्य निकायसँग साभेदारी गर्ने र लगानीकर्ता खोजी गर्ने, पर्यटन विकासका लागि पर्यटन गुरुर्योजना तयार गर्ने जस्ता कार्यका लागि आवश्यक प्रबन्ध गरिएको छ । 'आस्थासँग जोडौँ सम्पदालाई; पदमार्ग खोलाँ पर्यटकलाई' भन्ने नाराका साथ भीमेश्वर मन्दिर, कालिञ्चोक मन्दिर, महाङ्काल मन्दिर र जनकपुरधामबीचको धार्मिक पर्यटकीय सर्किट निर्माण, धार्मिक तथा पर्यटकीय पदमार्ग निर्माण गर्ने व्यवस्था मिलाइएको छ । पर्यटन क्षेत्रमा नगरपालिकाबाट सम्पादन गरिने कार्यका लागि ३१ लाख रुपैयाँ (०.३८ प्रतिशत) बजेट विनियोजन गरेको छु । सङ्घीय सरकार, नागरिक उड्डयन प्राधिकरणसँगको सहकार्यमा पर्यटकीय माउन्टेन फ्लाइट एयरपोर्ट निर्माणको कार्यको पहल अगाडि बढाइएको छ ।

२६. उद्योग, वाणिज्य र रोजगारी : 'एक घर एक महिला रोजगार, समृद्ध भीमेश्वरको आधार' कार्यक्रम सञ्चालन, घरेलु तथा साना उद्योगको स्थापना, लघुउद्यम विकास कार्यक्रम, भीमेश्वर रोजगार कार्यक्रम, प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम, सहरी शासकीय क्षमता विकास कार्यक्रम र बजार अनुगमन कार्यक्रम सञ्चालनका लागि बजेट विनियोजन गरेको छु । 'सिप ठाउँठाउँमा; लगानी मेरो गाउँमा' भन्ने उद्घोषकासाथ विदेश तथा अन्यत्र स्थानमा गई सिकेको सिपलाई आफ्नो भूमिमा प्रयोग गरी व्यावसायिक र आत्मनिर्भर बन्न सहयोग पुग्ने कार्यको प्रबन्ध मिलाइएको छ । वडा नं. ७ भुलभुलेमा औद्योगिक ग्रामको निर्माण कार्यलाई उद्योग वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालयसँग समन्वय गर्ने र औद्योगिकग्राममा उद्योग मन्त्रालय र निजी क्षेत्रसँगको साभेदारीमा किबी प्रशोधन केन्द्र स्थापना गर्ने कार्य अगाडि बढाइएको छ । उद्योग, वाणिज्य र रोजगार क्षेत्रतर्फ १ करोड १७ लाख रुपैयाँ (१.४४ प्रतिशत) बजेट विनियोजन गरेको छु ।

२७. सहकारी र वित्तीय संस्था : सहकारीसँगको साभेदारीमा नगरवासीको आय वृद्धि गर्नका लागि सार्वजनिक-सहकारी-समुदाय साभेदारी नमुना कार्यक्रम, विपन्न सदस्यहरू र विदेशबाट फर्किएका युवाहरूका लागि विशेष सहयोग पुग्ने कार्यक्रम सञ्चालन गर्न, सहकारीको संस्थागत विकास गर्ने जस्ता क्रियाकलापका लागि बजेट विनियोजन गरेको छु । सहकारी र वित्तीय संस्था क्षेत्रतर्फ ४ लाख रुपैयाँ (०.०४ प्रतिशत) बजेट विनियोजन गरेको छु ।

२८. शिक्षा : सामाजिक विकासको आधारशिलाको रूपमा रहेको शिक्षा क्षेत्रको गुणस्तर सुधारमा सर्वोपरि जोड दिने नीति पूरा गर्न सामुदायिक विद्यालयको शैक्षिक गुणस्तर सुधार गर्ने, स्थानीय पाठ्यक्रम र पाठ्यपुस्तक कार्यान्वयन गर्ने, थप नमुना विद्यालय छनौट तथा विकास गर्ने, प्रविधिमा आधारित शिक्षण विधि अवलम्बन गर्ने, विद्यालय पूर्वाधार, बालमैत्री पूर्वाधार र शैक्षिक सामग्री व्यवस्था गर्ने, सिपमूलक, आयमूलक, प्राविधिक, व्यावसायिक, समावेशी शिक्षा सञ्चालन गर्ने, विद्यार्थीसँग जनप्रतिनिधि कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने, दिवा खाजामा नगरपालिकाको तर्फबाट थप सहयोग गर्ने, सेनिटरी प्याड भेन्डिड मेसिन जडान गर्ने, विद्यार्थीहरूको स्वास्थ्य परीक्षण गर्ने, बाल विकास केन्द्रका शिक्षक र विद्यालय सहायक कर्मचारीलाई प्रोत्साहन गर्ने, चिकित्साशास्त्रमा उच्च शिक्षा अध्ययन गर्ने विद्यार्थीहरूलाई प्रोत्साहन गर्ने लगायतका कार्यक्रमका लागि बजेट विनियोजन गरेको छु । 'आइतबारदेखि विहीबार पढ्नै पर्छ तर, शुक्रबार एकदिनलाई कक्षाकोठा पर' भन्ने अवधारणाका साथ माध्यमिक विद्यालयहरूमा हरेक शुक्रबारलाई अतिरिक्त क्रियाकलाप सञ्चालन बारका रूपमा सुरुवात गर्न आवश्यक प्रबन्ध मिलाइएको छ । माथ उल्लिखित कार्यक्रमहरू सञ्चालनका लागि २८ करोड ४८ लाख ९८ हजार रुपैयाँ (३५.१२ प्रतिशत)

बजेट विनियोजन गरेको छु । बागमती प्रदेश सरकारसँगको सहकार्यमा स्नातक तहको इन्जिनियरिङ कलेज स्थापनाका लागि समन्वय भइरहेको छ ।

२९. **स्वास्थ्य** : स्वास्थ्य सेवामा सबै नगरवासीको पहुँच सुनिश्चित गर्ने नीति पूरा गर्न आमा सुरक्षा कार्यक्रम, संस्थागत सुत्केरी तथा जन्मदस्ता प्रोत्साहनस्वरूप सुत्केरी भत्ता प्रदान, सुत्केरी हुनका लागि स्वास्थ्यसंस्था जाने महिलालाई एम्बुलेन्स सेवा प्रदान, पूर्ण खोप सुनिश्चितता, नगरभित्रका सबै महिलालाई निशुल्क सेनिटरी प्याड वितरण, स्वास्थ्य संस्थासम्म पुग्न नसक्ने जेष्ठ नागरिक र अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूलाई जेष्ठ नागरिक स्वास्थ्य परीक्षण, विपन्न तथा गरिब नगरवासीका लागि स्वास्थ्य उपचारमा आर्थिक सहयोग प्रदान र धूम्रपान, मद्यपान, लागुपदार्थ र दुर्व्यसनलाई न्यूनीकरण गर्न सचेतना जस्ता कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्नका लागि बजेटको व्यवस्था मिलाएको छु । साथै स्वास्थ्य संस्थाहरूको भौतिक पूर्वाधार निर्माण र सुधार गर्ने, स्वास्थ्य चौकीहरूमा आवश्यक स्वास्थ्य सामग्रीहरू र औषधिको व्यवस्था गर्ने, पशुपति चौलागाईं स्मृति अस्पताल र धुलिखेल अस्पताल दोलखासँगको सहकार्यमा नगरभित्रका मनोसामाजिक समस्यामा परेका व्यक्तिहरूलाई मनोसामाजिक परामर्श सेवा उपलब्ध गराउने कार्यक्रमहरूसमेत सञ्चालन गर्ने व्यवस्था मिलाएको छु । बागमती प्रदेश सरकारसँगको सहकार्यमा नगरभित्र आयुर्वेद अस्पताल र तिलगङ्गा आँखा प्रतिष्ठानसँगको सहकार्यमा सुविधा सम्पन्न आँखा अस्पताल निर्माणका लागि समन्वय भइरहेको छ । स्वास्थ्य क्षेत्रमा प्रतिकारात्मक, प्रवर्द्धनात्मक, उपचारात्मक र निरोधात्मक कार्यक्रमहरू सञ्चालनका लागि बजेटको व्यवस्था गरिएको छ । स्वास्थ्य क्षेत्रको लागि कुल ६ करोड २९ लाख ५० हजार रुपैयाँ (७.७६ प्रतिशत) बजेट विनियोजन गरेको छु ।

३०. **खानेपानी तथा सरसफाइ** : 'हाम्रो अभिभारा; एक घर एक धारा' भन्ने नीतिबमोजिम सहरी क्षेत्र र ग्रामीण क्षेत्रमा खानेपानीको सुविधा विस्तार गर्ने, खानेपानी वितरण प्रणालीलाई व्यवस्थित गर्ने, पिउन योग्य पानीको सहज पहुँच सबै नगरवासीहरूलाई पुऱ्याउने जस्ता कार्यक्रम सञ्चालनका लागि बजेटको व्यवस्था गरेको छु । सफा भीमेश्वर अभियान अन्तर्गत निर्माण गरिएको सरसफाइ केन्द्रलाई सरसफाइ ज्ञान केन्द्रको रूपमा विकास गर्न, सहरी फोहोरलाई स्रोतमा नै कुहिने र नकुहिने फोहोर छुट्ट्याई निर्माणाधीन सरसफाइ केन्द्रबाट फोहोरमैलाको वर्गीकरण, प्रशोधन र प्राङ्गारिक मल उत्पादन गर्ने कार्यक्रम सञ्चालन गर्न, सरसफाइ केन्द्रमा आवश्यक आधुनिक उपकरणहरूको जडान गर्न बजेटको प्रबन्ध गरिएको छ । सरसफाइ केन्द्र प्रभावित क्षेत्रमा हुनसक्ने संक्रमणको नियन्त्रणका लागि कार्यक्रम सञ्चालन गर्न, टोल विकास संस्थाहरूसँगको सहकार्यमा सरसफाइ कार्यलाई अगाडि बढाउन र चरिकोट बजारमा ढल व्यवस्थापनको कार्यलाई पूर्णता दिनसमेत बजेट व्यवस्था गरेको छ । खानेपानी सरसफाइ क्षेत्रका लागि ९२ लाख ५० हजार (१.१४ प्रतिशत) बजेट विनियोजन गरेको छु ।

३१. **भाषा संस्कृति तथा ललितकला संरक्षण र प्रवर्द्धन** : भाषा, लिपि, कला, संस्कृति, साहित्य, सङ्गीत, सम्पदा र धार्मिक स्थल आदि साँस्कृतिक धरोहरहरूको संरक्षणका लागि भीमेश्वर मन्दिरलगायत स्थानीय मठमन्दिर, गुम्बा, चाडपर्व र जात्राको जगेर्ना तथा संवर्द्धन तथा सञ्चालन गर्ने, वडा न. ६ मा भगवान रामको आकर्षक मूर्ति निर्माणको कार्य प्रारम्भ गर्ने, आदिवासी, जनजाति र दलित समुदायहरूको परम्परागत सिप र कलाको संरक्षण र संवर्द्धन गर्ने, वडा न. ६ मा निर्माणाधीन जनजाति सङ्ग्रहालय निर्माण सम्पन्न गर्ने, विभिन्न धर्म समुदायका लागि उपयुक्त स्थानमा मृत्युसंस्कार स्थलको प्रबन्ध मिलाउने जस्ता कार्यक्रम सञ्चालन गर्न १ करोड ४६ लाख रुपैयाँ (१.८० प्रतिशत) बजेट विनियोजन गरेको छु ।

ललितपुर महानगरपालिका र जनकपुरधाम उपमहानगरपालिकासँगको सांस्कृतिक भगिनी सम्बन्ध सुमधुर बनाइ सांस्कृतिक आदानप्रदानलाई निरन्तरता दिने र भानुविद्यापति साहित्यिक कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्ने व्यवस्थासमेत मिलाएको छ ।

३२. **खेलकुद तथा मनोरञ्जन** : खेलकुदमार्फत नगरपालिकाको पहिचान स्थापित गर्नका लागि राष्ट्रियस्तरीय, प्रदेशस्तरीय, जिल्लास्तरीय र नगरस्तरीय खेलकुद प्रतियोगिता सञ्चालन गर्ने, खेल प्रवर्द्धनमा जोड दिने, नगरक्षेत्रभित्र निर्माण भएका पार्क एवम् भ्यूटावरहरूलाई व्यवस्थित गर्ने, साहसिक खेलकुदमार्फत पर्यटन विकासलाई जोड दिने र खेलकुद प्रतियोगितामा सहभागिता जनाइने जस्ता कार्यक्रमहरूका लागि बजेट व्यवस्था गरेको छ । खेलकुद तथा मनोरञ्जनतर्फ २१ लाख ५० हजार रुपैयाँ (०.२६ प्रतिशत) बजेट विनियोजन गरिएको छ ।
३३. **लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण** : आर्थिक तथा सामाजिक रूपमा पछाडि परेका लक्षित वर्गहरूको आर्थिक, सामाजिक रूपमा सशक्तीकरण, मूल प्रवाहीकरण र सचेतीकरण गर्ने नीतिबमोजिम लक्षित वर्गको सिप तथा क्षमता विकास, आयआर्जन र सहयोगका लागि कार्यक्रम, हिंसामा परेका महिला तथा बालबालिकाहरूको संरक्षण, 'ग' वर्गका अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको लागि सामाजिक सुरक्षा भत्ताको व्यवस्था, महिला हिंसा, मानव बेचबिखन विरुद्धको अभियानहरू सञ्चालन, सहज पहुँच राख्न नसक्ने समुदाय तथा वर्गलाई न्यायको प्रत्याभूति दिलाउन न्यायमा सहज पहुँच प्रदान, किशोर किशोरी तथा युवा, महिला र अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको सशक्तीकरण र क्षमता विकास, आय आर्जन तथा जीवीकोपार्जन जस्ता कार्यक्रमको लागि आवश्यक बजेट विनियोजन गरेको छ । लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरणतर्फ २ करोड ४९ लाख ९५ हजार रुपैयाँ (३.०८ प्रतिशत) बजेट विनियोजन गरेको छ ।
३४. **जेष्ठ नागरिक** : जेष्ठ नागरिक स्वास्थ्य परीक्षण, सहायक सामग्री सहयोग, निशुल्क एम्बुलेन्स सेवा, जेष्ठ नागरिक आरोग्य केन्द्रहरू स्थापना, जेष्ठ नागरिकहरूको अनुभव र सिकाइलाई किशोर किशोरीहरूसँग पुस्ता हस्तान्तरण जस्ता कार्यक्रम सञ्चालन गर्नका लागि बजेट विनियोजन गरेको छ । पारिवारिक सद्भावका लागि बुबाआमा प्रति सन्तानको कर्तव्य सम्बन्धी सचेतना अभियान सञ्चालन गर्ने प्रबन्ध मिलाएको छ ।
३५. **बालबालिका** : यस नगरपालिकालाई बागमती प्रदेशकै पहिलो बालमैत्री नगर घोषणा गरिएको सन्दर्भमा यसको दिगोपनाका लागि रणनीति तथा लगानी योजनाअनुरूप कार्यक्रम सञ्चालन, अभिभावक गुमाएका बालबालिकाहरूका लागि आर्थिक सहायता प्रदान, बालविवाह न्यूनीकरण, बालश्रम निवारण, बालबालिकाहरूका लागि पुस्तकालयसहितको बैठक कक्ष व्यवस्थापनसँग सम्बन्धित कार्यक्रमहरू सञ्चालनका लागि बजेट व्यवस्था गरेको छ । पोषणमैत्री नगरपालिका घोषणाका लागि कार्ययोजना तयार गरी कार्यान्वयन गर्ने व्यवस्था मिलाएको छ ।

सभाध्यक्ष महोदय,

नगरसभा सदस्यज्यूहरू,

३६. **सडक तथा पुल** : नगरभित्रका सडकको उचित विस्तार एवम् सुधार गरी नगरवासीको जनजीवन सहज बनाउँदै लैजाने नीतिअनुरूप मुख्य सडकहरूको नियमित रूपमा संरक्षण एवम् मर्मतसम्भार गर्ने, वातावरणमैत्री

हरियाली सडक निर्माण गर्ने, सडक संरचना संरक्षणका लागि नाला निर्माण गर्ने, महत्त्वपूर्ण सडकहरूलाई कालोपत्रे तथा ढलान गर्ने, बसपार्क निर्माण गर्ने जस्ता कार्यक्रमहरूका लागि बजेट विनियोजन गरेको छु । सडक निर्माण मापदण्ड कडाइका साथ लागु गर्ने, सडक डिभिजन कार्यालयसँगको समन्वयमा नगर सडक सुरक्षा कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने, सहरी विकास मन्त्रालयसँगको सहकार्यमा चरिकोट बसपार्कको पूर्वाधार निर्माण गर्ने र स्थानीय सरकार सवलीकरण कार्यक्रमसँगको साभेदारीमा नगर सडक गुर्योजना तर्जुमा कार्यसमेतका लागि प्रबन्ध मिलाएको छु । सडक तथा पुल तर्फ १३ करोड ४४ लाख रुपैयाँ (१६.५६ प्रतिशत) बजेट विनियोजन गरिएको छ ।

३७. **भवन तथा सहरी विकास :** योजनावद्ध सहरी पूर्वाधार विकास गर्ने नीतिअनुरूप सहरी क्षेत्रमा सडकबत्ती व्यवस्था गर्ने, हरियाली प्रवर्द्धन गर्ने, नगरवासीहरूको सक्रियतामा सरसफाइ, सहरी सौन्दर्य र स्वच्छ सहर अभियान सञ्चालन गर्ने, वडा कार्यालय भवनहरू निर्माण गर्ने, भीमेश्वर रङ्गशाला, कबर्डहल र थामी संग्रहालय, सातदोबाटो सपिड कम्प्लेक्स जस्ता ठूला पूर्वाधार आयोजनाहरूको निर्माण कार्य सम्पन्न गर्ने, साना सवारी साधन पार्किङ स्थल निर्माण गर्ने जस्ता आयोजनाका लागि बजेट विनियोजन गरिएको छ । नक्सापास कार्यलाई थप सुदृढीकरण गर्ने, सातदोबाटो बहुउद्देश्यीय भवन सञ्चालनमा ल्याइने, नगरभित्र निर्माण गरिने भवन तथा पूर्वाधारहरू महिलामैत्री, बालमैत्री र अपाङ्गमैत्री बनाइने, भूकम्प लाभग्राही सूचिमा नपरेका तर अतिविपन्न अशक्त परिवारका लागि आवास निर्माणमा १० प्रतिशत सहयोग प्रदान गर्ने, भीमेश्वर नगरपालिका वडा नं. १ स्थित बोसिम्पामा यसै आर्थिक वर्षमा जग्गाधनी पुर्जा वितरण गर्ने, वडा नं. ४ डिही फसिभैं एकिकृत वस्तीमा जग्गा एकीकरण र जग्गाधनी पुर्जा वितरणको कार्य अगाडि बढाइने, वडा नं. ९ स्थित डाङ्गुडे डाँडामा निर्माणाधीन अन्तर्राष्ट्रिय चलचित्र नगरी (फिल्म सिटी) मा निर्माण भएका भवनहरू भीमेश्वर नगरपालिकाको स्वामित्वमा ल्याउन पहल गर्ने जस्ता कार्यहरूको समेत प्रबन्ध मिलाइएको छ । भवन तथा सहरी विकासतर्फ १० करोड ५६ लाख ४ हजार रुपैयाँ (१३.०१ प्रतिशत) बजेट विनियोजन गरिएको छ ।

३८. **ऊर्जा तथा जलविद्युत :** उज्यालो भीमेश्वर कार्यक्रम सञ्चालन गर्न, वैकल्पिक ऊर्जा कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने कार्यक्रमको लागि बजेट विनियोजन गरिएको छ । नगरभित्रका काठका विद्युतीय पोलहरूलाई पूर्ण रुपमा विस्थापित गर्ने, विद्युत प्राधिकरणसँगको सहकार्यमा खुल्ला तारलाई विस्थापित गरी इन्मुलेटेड तार जडान गर्ने, विद्युतीय सवारी साधनको प्रयोगलाई प्रोत्साहन गर्न सार्वजनिक निजी साभेदारीमा विद्युतीय सवारी चार्जिङ स्टेसन स्थापना गर्ने, ऊर्जा, सौर्य पार्क निर्माण जस्ता कार्यको थालनी गरिएको छ । ऊर्जा विकासतर्फ ३८ लाख ५० हजार रुपैयाँ (०.४७ प्रतिशत) बजेट विनियोजन गरिएको छ ।

३९. **सूचना तथा सञ्चार प्रविधि :** सूचना तथा सञ्चार क्षेत्रको बढ्दो प्रयोगलाई मध्यनजर गर्दै सञ्चार प्रविधिमैत्री नगर निर्माण गर्ने नीतिअनुसार प्रविधिमा आधारित अनलाइन घटना दर्ता, राजश्व अनलाइन भुक्तानी प्रणालीको स्थापना, डिजिटल नगर पार्श्वचित्रको तथ्याङ्कलाई अद्यावधिक र योजना सफ्टवेयर प्रणाली जस्ता सेवा र विकाससँग सम्बन्धित प्रविधिमैत्री कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्न, स्थानीय सञ्चार माध्यमहरूसँग साभेदारी र सहकार्य गर्न, साइबर अपराध न्यूनीकरणका लागि सचेतनामूलक कार्यक्रम सञ्चालन जस्ता कार्यक्रमका लागि बजेटको व्यवस्था मिलाएको छु । सूचना तथा सञ्चार क्षेत्रको लागि १४ लाख रुपैयाँ (०.१७ प्रतिशत) बजेट विनियोजन गरिएको छ ।

४०. **वन, वातावरण तथा जलवायु परिवर्तन अनुकूलन :** दीगो विकास र नागरिकको जीवन पद्धतिसँग सम्बन्धित

वन तथा वातावरणको संरक्षण गर्ने नीतिबमोजिम इभिए टु कार्यक्रममार्फत जलवायु अनुकूलन र भू-संरक्षण कार्यक्रममा सञ्चालन गर्न बजेट विनियोजन गरिएको छ । सामुदायिक वन समूहसँगको सहकार्यमा वन पैदावारमा आधारित व्यावसायिक खेती तथा उद्यम सञ्चालन गरी आयआर्जन गर्ने कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने, वातावरण संरक्षणका कार्यक्रम सञ्चालन गरी जलवायु परिवर्तनका प्रतिकूल असरहरूलाई न्यूनीकरण गर्ने, पारिस्थितिकीय प्रणालीहरू संरक्षण गर्ने, जीविकोपार्जन सुधार गर्ने कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने प्रकृतिका कार्यक्रमहरूसमेत सञ्चालनका लागि व्यवस्था मिलाइएको छ । वन, वातावरण तथा जलवायु परिवर्तन अनुकूलनतर्फ ५४ लाख ५० हजार रुपैयाँ (०.०६ प्रतिशत) बजेट विनियोजन गरेको छ ।

४१. **विपद् व्यवस्थापन** : नगरमा विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापनलाई उच्च प्राथमिकता दिने नीतिबमोजिम विपद् जोखिम व्यवस्थापन कोषको परिचालन गर्ने, विपद्मा परेका परिवारका लागि थप सेवा र सहूलियत प्रदान गर्ने, विपद् जोखिम न्यूनीकरणमा सहयोग पुऱ्याउने, विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी बन्दोवस्तका सामग्रीहरू भण्डारण गर्ने, विपद् व्यवस्थापनका लागि आपत्कालीन कार्यसञ्चालन केन्द्र व्यवस्थापन गर्ने जस्ता कार्यका लागि बजेट व्यवस्था गरेको छ । नगरपालिकाको वारुणयन्त्रलाई नगरपालिकाभित्र र छिमेकी स्थानीय तहहरूमा समेत सञ्चालन गर्ने, विपद् जोखिम व्यवस्थापन योजना तर्जुमा र अद्यावधिक गर्ने, 'भीमेश्वर नगर उत्थानशील सहर' अभियान सञ्चालन गर्ने, समुदायमा आधारित प्रतिकार्य टोली परिचालन गर्ने, विपद् व्यवस्थापनका लागि सम्बन्धित साभेदार निकायहरूसँग समन्वय र सहकार्य प्रकृतिका कार्यहरू सञ्चालनका लागि आवश्यक व्यवस्था गरिएको छ । विपद् व्यवस्थापनतर्फ ६२ लाख ५० हजार रुपैयाँ (०.७७ प्रतिशत) बजेट विनियोजन गरिएको छ ।

४२. **सङ्गठन तथा संस्थागत क्षमता विकास र सुशासन** : स्थानीय सेवा प्रवाहलाई प्रभावकारी कार्यान्वयन गर्ने सङ्गठन तथा व्यवस्थापन सर्वेक्षण प्रतिवेदन २०७७ लाई अद्यावधिक गर्ने, प्रभावकारी कार्यान्वयन गर्ने, कार्यसम्पादन सम्भौता गरी कर्मचारीलाई कार्यसम्पादनमा जवाफदेही बनाउने, मुस्कानसहितको सेवा प्रवाहको प्रबन्ध मिलाइने, कार्यालयका कर्मचारीहरूलाई योगदानमा आधारित सामाजिक सुरक्षा र बिमा कार्यक्रममा आबद्ध गर्ने, वडालाई प्रविधिमैत्री बनाउने, नगरका विषयगत समितिका सदस्यहरूको क्षमता अभिवृद्धि गर्ने जस्ता कार्यका लागि बजेट विनियोजन गरिएको छ । यस कार्यहरूका लागि २३ लाख रुपैयाँ (०.२८ प्रतिशत) बजेट विनियोजन गरेको छ ।

४३. **नागरिक सन्तुष्टि सर्वेक्षण तथा सामाजिक उत्तरदायित्व** : नगरपालिकाको सेवा प्रवाहलाई सेवाग्राहीमैत्री र प्रविधिमैत्री बनाई सुशासनको प्रत्याभूति दिलाउनका लागि नगरवासीहरूलाई सेवा प्रवाह सम्बन्धमा सहज गुनासो गर्न सक्ने र यथाशीघ्र गुनासो सुनुवाई सम्बोधन गर्ने, सार्वजनिक सेवालाई प्रभावकारी बनाउनका लागि सार्वजनिक परीक्षण, सामाजिक परीक्षण र सार्वजनिक सुनुवाई जस्ता कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्ने, नगरभित्रका श्रमिक तथा मजदुरहरूका लागि सहयोग सहायता कक्षको व्यवस्थापन गर्ने जस्ता कार्यहरूका लागि बजेट व्यवस्था गरिएको छ ।

४४. **न्यायमा पहुँच र सामाजिक न्याय** : न्यायिक समितिबाट मुद्दा मामिलाहरूको सुनुवाई, सहजीकरण, न्याय निरूपण गर्ने कार्य छिटोछरितो र नियमित रूपमा सम्पन्न गर्ने, न्यायिक समितिका सबै गतिविधिहरूलाई डिजिटाइजेसन गर्न, मेलमिलापकर्ताको क्षमता विकासका कार्यक्रम सञ्चालन गर्न, सूचिकृत मेलमिलापकर्ताहरूको दूर्घटना बिमा आदि कार्य गर्नका लागि ११ लाख रुपैयाँ (०.१३ प्रतिशत) बजेट विनियोजन गरेको छ ।

४५. **आयोजना कार्यान्वयन, अनुगमन तथा मूल्याङ्कन** : कार्यक्रम तथा आयोजनाहरूको गुणस्तरको सुनिश्चितताका लागि सोको नियमित अनुगमन गर्न, आयोजनाहरूको नतिजामुखी अनुगमन प्रणालीको सुरुवात गर्न र कार्यक्रम आयोजनाहरूको आन्तरिक र बाह्य पक्षहरूबाट मूल्याङ्कन गराउने जस्ता कार्यक्रम सञ्चालन गर्न यस क्षेत्रमा १२ लाख रुपैयाँ (०.१४ प्रतिशत) बजेट विनियोजन गरेको छ ।
४६. **राजस्व परिचालन** : नगरपालिकाबाट आन्तरिक राजस्व वृद्धिका लागि स्थानीय सरकारको वित्तीय अधिकार क्षेत्रभित्रका कर, सेवाशुल्क, दस्तुर र बिक्रीको आधार र दायरा फराकिलो, सहज र सरलीकृत गर्दै प्रगतिशील राजस्व प्रणाली अवलम्बन गर्न, करदाता शिक्षा कार्यक्रम सञ्चालन गर्न, विद्युतिय माध्यमबाट कर तिर्ने व्यवस्था मिलाउने कार्यक्रमहरू सञ्चालनको व्यवस्था मिलाएको छ ।
४७. **वित्तीय व्यवस्थापन, नियन्त्रण, अनुशासन र लेखापरीक्षण** : सार्वजनिक खर्चलाई मितव्ययी र औचित्यपूर्ण बनाइएको छ । खर्चको प्रभावकारिता वृद्धिका लागि सङ्घ, प्रदेश र नगरपालिकाको आर्थिक ऐन नियमहरूको पूर्ण पालना गर्ने संयन्त्र विकास गरिएको छ । स्थानीय सञ्चित कोष सञ्चालन र व्यवस्थापनमा एकरूपता र मितव्ययिता कायम गर्न स्थानीय सञ्चित कोष व्यवस्थापन प्रणाली प्रयोगलाई निरन्तरता दिइएको छ । विकास निर्माण कार्यमा वित्तीय अनुशासन कायम गरिएको छ । आन्तरिक लेखापरीक्षण र आन्तरिक नियन्त्रण प्रभावकारी बनाउन व्यवस्था मिलाएको छ । अन्तिम लेखापरीक्षण प्रतिवेदनमा उल्लेखित सुभावहरूको पालना गरी बेरुजु न्यूनीकरण र फर्ड्युँत तथा सम्परीक्षणलाई प्राथमिकता दिइएको छ ।
४८. **तथ्याङ्क सङ्कलन र अभिलेख व्यवस्थापन** : क्षेत्रगत र खण्डीकृत तथ्याङ्कहरूको आवधिक रूपमा सङ्कलन र अद्यावधिक गर्ने, महत्त्वपूर्ण दस्तावेजहरूको संरक्षण र अभिलेखीकरणलाई व्यवस्थित बनाउन अभिलेख तथा सूचना केन्द्र स्थापना गर्ने, अभिलेखहरूको डिजिटाइजेसन गर्ने जस्ता कार्यको लागि बजेट विनियोजन गरेको छ । १० लाख रुपैयाँ (०.१२ प्रतिशत) बजेट विनियोजन गरेको छ ।
४९. **संस्थागत समन्वय** : समृद्ध नगर निर्माणका लागि नगरपालिकाले नेपाल सरकार, बागमती प्रदेश सरकार, अन्तरपालिका भगिनी सम्बन्ध, निजी क्षेत्र, सहकारी संस्था, गैरसरकारी क्षेत्रसँगको समन्वय र सहकार्यलाई प्रमुख रणनीतिको रूपमा लिइएको छ । यसअघि भगिनी सम्बन्ध स्थापित भएका ललितपुर महानगरपालिका, जनकपुरधाम उपमहानगरपालिका र जिरी नगरपालिकासँगको सम्बन्ध प्रगाढ बनाई आपसी असल अनुभवको आदनप्रदान गर्न व्यवस्था मिलाएको छ । नगरको समृद्धि र विकासका लागि विकास साभेदारका रूपमा सरकारी कार्यालय, राष्ट्रिय निकाय, द एसिया फाउन्डेसन, तयार नेपाल लगायत अन्तर्राष्ट्रिय तथा राष्ट्रिय दातृ निकाय, सहकारी र गैरसरकारी संस्थालाई सहकार्यको लागि आमन्त्रण गरिएको छ । सङ्घ संस्था लगानीमैत्री वातावरण बनाई विकास साभेदारसँग सह-लगानी र सहकार्यलाई निरन्तरता दिने व्यवस्था मिलाएको छ ।
५०. **दिगो विकास लक्ष्य** : दिगो विकास लक्ष्यहरूलाई स्थानीयकरण गर्ने सम्बन्धी नीति, कार्यक्रम तथा कार्ययोजना बनाई नेपाल सरकारले सन् २०३० सम्ममा पूरा गर्नुपर्ने दिगो विकास लक्ष्यका सूचकहरू हासिल गर्नेतर्फ यस नगरपालिकाको कार्यक्रमहरू परिलक्षित गरिएको छ ।
५१. **कार्यालय सञ्चालन तथा प्रशासनिक** : नगरपालिकाको कार्यालयबाट प्रदान गरिने सेवा तथा कार्यहरू सञ्चालन गर्न आवश्यक पर्ने पारिश्रमिक/सुविधा, मालसामान तथा सेवाको उपयोग, स्थिर सम्पत्तिको उपभोग खर्च र ब्याज, सेवा, शुल्क तथा बैङ्क कमिसन लगायतको कार्यालय सञ्चालन तथा प्रशासनिक

खर्चहरूका लागि आवश्यक पर्ने रकम खर्च शीर्षकअनुसार विनियोजन गरिएको छ । यस क्षेत्रका कार्यहरूका लागि १० करोड ३९ लाख ४३ हजार रुपैयाँ (१२.८१ प्रतिशत) बजेट विनियोजन गरेको छु ।

५२. उल्लिखित सम्पूर्ण क्षेत्रगत एवम् उपक्षेत्रगत कार्यक्रमहरू कार्यान्वयनका लागि प्रस्ताव गरिएको बजेटमध्ये चालुतर्फ कार्यक्रमहरूसमेत गरी ४८ करोड ६७ लाख ४० हजार रुपैयाँ (५९.९९ प्रतिशत), पुँजीगततर्फ ३२ करोड २० लाख ५० हजार रुपैयाँ (३९.७० प्रतिशत) र वित्त व्यवस्थातर्फ २५ लाख रुपैयाँ (०.३१ प्रतिशत) विनियोजन गरेको छु ।

५३. कुल बजेटमध्ये लक्षित समूहअनुसार अपाङ्गतर्फ २३ लाख ०८ हजार रुपैयाँ (०.२८ प्रतिशत), आदिवासी/जनजाती/सीमान्तकृततर्फ ३६ लाख २५ हजार रुपैयाँ (०.४५ प्रतिशत), जेष्ठ नागरिकतर्फ ३० लाख रुपैयाँ (०.३७ प्रतिशत), दलिततर्फ १९ लाख १० हजार रुपैयाँ (०.२४ प्रतिशत), बालबालिकातर्फ २७ करोड ८३ लाख ५२ हजार ४ सय ५० रुपैयाँ (३४.३१ प्रतिशत), महिलातर्फ ७६ लाख ६८ हजार रुपैयाँ (०.९४ प्रतिशत) र अन्यतर्फ ५१ करोड ४४ लाख २६ हजार ५ सय ५० रुपैयाँ (६३.४० प्रतिशत) विनियोजित भएको छ ।

५४. कुल बजेटलाई पहिलो त्रैमासिकमा १९ करोड ७ लाख ५७ हजार ३ सय ६२ रुपैयाँ ५० पैसा (२३.५१ प्रतिशत), दोस्रो त्रैमासिकमा २० करोड ३१ लाख ३७ हजार ३ सय ६२ रुपैयाँ ५० पैसा (२५.०३ प्रतिशत), तेस्रो त्रैमासिकमा २० करोड ७६ लाख ९ हजार ४ सय १२ रुपैयाँ ५० पैसा (२५.६० प्रतिशत) र चौथो त्रैमासिकमा २० करोड ९७ लाख ८५ हजार ८ सय ६२ रुपैयाँ ५० पैसा (२५.८६ प्रतिशत) खर्च हुने गरी बाँडफाँड गरेको छु । बजेटको बाँडफाँटमा त्रैमासिकअनुसार सन्तुलन कायम हुने व्यवस्था मिलाएको छु ।

सभाध्यक्ष महोदय,

नगरसभा सदस्यज्यूहरू,

५५. अब मा आर्थिक वर्ष २०८०/०८१ मा विनियोजन बजेटको कार्यक्रम तथा आयोजना सञ्चालनका लागि आवश्यक स्रोतको प्रस्ताव गर्ने अनुमति चाहन्छु । नगरपालिकाले पहिचान गरेका स्रोत र आगामी आर्थिक वर्षका लागि प्रस्ताव गरिएका राजस्वका दरसमेतका आधारमा आन्तरिक स्रोतबाट ३ करोड २ लाख ६० हजार रुपैयाँ (३.७३ प्रतिशत) परिचालन हुने अनुमान गरेको छु । यस आर्थिक वर्ष २०७९/०८० बाट आगामी आर्थिक वर्ष २०८०/०८१ मा जिम्मेवारी सार्ने मौज्जात ४ करोड १२ लाख ७५ हजार रुपैयाँ (५.०९ प्रतिशत) रहने अनुमान गरेको छु ।

५६. नेपाल सरकारबाट प्राप्त हुने वित्तीय समानीकरण अनुदान १५ करोड ९७ लाख रुपैयाँ (१९.६८ प्रतिशत) र सशर्त अनुदान ३४ करोड ५२ लाख रुपैया (४२.५५ प्रतिशत), विशेष अनुदान ८० लाख रुपैया (०.९९ प्रतिशत) र समपुरक अनुदान ५० लाख रुपैया (०.६२ प्रतिशत) गरी जम्मा ५१ करोड ७९ लाख रुपैयाँ (६३.८३ प्रतिशत) आय प्राप्त हुने अनुमान पेस गरेको छु । त्यसैगरी बागमती प्रदेशबाट समानीकरण अनुदान १ करोड ७५ लाख ५४ हजार रुपैयाँ (२.१६ प्रतिशत), सशर्त अनुदान १ करोड ९४ लाख १० हजार रुपैयाँ (२.३९ प्रतिशत), विशेष अनुदान ३० लाख रुपैयाँ (०.३७ प्रतिशत) र समपुरक अनुदान ३ करोड रुपैयाँ (३.३७० प्रतिशत) गरी जम्मा ६ करोड ९९ लाख ६४ हजार रुपैयाँ (८.६२ प्रतिशत) आय प्राप्त हुने अनुमान पेस गरेको छु ।

५७. राजस्व बाँडफाँटतर्फ सङ्घीय सरकारबाट १० करोड ७ लाख ९१ हजार रुपैयाँ (१२.२४ प्रतिशत), बागमती प्रदेश सरकारबाट ५ करोड ६ लाख रुपैयाँ (६.२३ प्रतिशत) र स्थानीय राजस्व बाँडफाँटबाट ५ लाख रुपैयाँ (०.०६ प्रतिशत) गरी जम्मा १५ करोड १८ लाख ९१ हजार रुपैया (१८.७२ प्रतिशत) आयको अनुमान पेस गरेको छु ।
५८. आर्थिक वर्ष २०८०/०८१ का लागि कुल बजेट विनियोजन तथा खर्चका स्रोतको विवरण अनुसूचीहरूमा राखेको छु । आर्थिक वर्षको सुरुदेखि नै कार्यक्रम तथा आयोजना सञ्चालन गरी समयमै सम्पन्न हुने, स्रोतको समुचित उपयोग हुने र अपेक्षित उपलब्धिहरू हासिल हुने विश्वास लिएको छु ।
५९. अन्त्यमा, भीमेश्वर नगरपालिकाको आर्थिक वर्ष २०८०/०८१ को वार्षिक बजेट तर्जुमा कार्यमा महत्त्वपूर्ण पृष्ठपोषणको भूमिका निर्वाह गर्नुहुने यस नगरपालिकाका नगर प्रमुखज्यू, भीमेश्वर नगर कार्यपालिका र नगरसभा सदस्यज्यूहरू, प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतलगायत समस्त कर्मचारी परिवारप्रति हार्दिक आभार व्यक्त गर्दछु ।

१० असार, २०८०

कमला बस्नेत
नगर उपप्रमुख